

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЕВНЕНOSTІ МОЛОДІ В СОБІ

У статті подається інформація теоретичного та експериментального характеру щодо вивчення феномена впевненості молоді в собі. Предметом інтересу виступали статеві особливості впевненості у зв'язку з показниками самоефективності та особливостями стильових характеристик когнітивних процесів. Отримані результати емпіричного й теоретичного дослідження феномена впевненості можуть виступати підґрунтям для формулювання низки рекомендацій для чоловіків і жінок по вихованню в них впевненості або корекції невпевненості.

Ключові слова: феномен упевненості, соціальна сміливість, ініціатива у соціальних контактах, самоефективність, когнітивні стилі.

В статтє подается информация теоретического и экспериментального плана по проблеме изучения феномена уверенности в себе у молодежи. Предметом интереса выступили половые особенности уверенности в связи с показателями самоэффективности и особенностями стилевых характеристик когнитивных процессов. Полученные результаты эмпирического и теоретического исследования феномена уверенности могут выступать основой для формулирования ряда рекомендаций для мужчин и женщин по воспитанию у них уверенности или коррекции неуверенности.

Ключевые слова: феномен уверенности, социальная смелость, инициатива в социальных контактах, самоэффективность, когнитивные стили.

У психології феномен упевненості виступає як самостійно вироблене стабільне позитивне ставлення індивіда до власних навичок, умінь і здібностей; трактується через опис різних психічних явищ: здатність до самовираження, високу стабільну самооцінку, прийняття себе. Дж. Вольпе використав цей конструкт як показник відкритості особистості у стосунках з іншими людьми, Ліберман – як здатність до самовираження, А. Лазарус – як звичку до емоційної свободи, А. Річ та Г. Шредер – як «здатність шукати, підтримувати або посилювати підкріплення у міжособистісній ситуації завдяки вираженню почуттів чи бажань, коли таке вираження пов'язане з ризиком не тільки втратити підтримку, але й бути покараним» [2, с. 88]. Усі перераховані визначення вкрай актуальні для молодих людей, котрі визначаються в життєвих стратегіях, пов'язаних з пошуком роботи, навчальною

діяльністю, побудовою кар'єри, створенням родини, вступом до різних соціальних груп.

У зарубіжній психології проблема впевненості досліджується вже більше 50-ти років і не втратила за цей час своєї актуальності. На сьогоднішній день існує безліч публікацій, присвячених вивченню впевненості, і безліч визначень і розумінь суті феномена. Багато авторів не визначають відмінностей між упевненістю, соціальною компетентністю, соціальним «я», соціальними навичками й «я». Одним із найбільш часто використовуваних визначень упевненості в собі є визначення Рюдигера й Рити Ульріх, що включає основні поведінкові, емоційні й когнітивні характеристики впевненої в собі людини [6]. Під упевненістю в собі вчені розуміють здатність індивідуума висувати вимоги й запити у взаємодії із соціальним оточенням і домагатися їхнього здійснення. Крім цього, до впевненості відноситься здатність дозволити собі мати запити й вимоги (установки стосовно самого себе), насмілюватися їх проявляти (соціальний страх і загальмованість) і володіння навичками їхнього здійснення (соціальні навички).

Останнім часом предметом наукових дискусій стає участь когнітивних і соціальних змінних у процесах учіння й у регуляції поведінки в цілому. У літературі широко почав використовуватися термін «когнітивна терапія поведінки», з'явилися нові когнітивні пояснювальні моделі впевненості, у яких особливо підкреслювалося значення когнітивних процесів і структур у виникненні та регуляції впевненої поведінки.

Р. Зігмунд виокремлює і описує окремі компоненти, що беруть участь у регуляції впевненості. До них він відносить соціальний страх, поведінковий дефіцит, «порушений» образ себе та дефектні плани поведінки [цит. за 4]. Автор дійшов висновку, що важливе значення мають саме когнітивні умови, які утворюють ядро впевненості й перебувають у постійній взаємодії з супровідними почуттями й діями. Установки стосовно власної персони, самовербалізація й самооцінка вирішальним чином впливають на поведінку й почуття. Люди з високою когнітивною складністю краще поведуться в ситуаціях, що вимагають упевненості, й дають менше негативних самовербалізацій. Упевненість зростає, якщо успіх приписується власним діям, а неуспіх пояснюється складностями завдання або недостатніми зусиллями. Невпевнені ж люди пояснюють неуспіх власною нездатністю чого-небудь домогтися, успіх приписують зовнішнім обставинам.

Такого ж погляду дотримується і В.Г. Ромек. У якості ядра впевненості вчений позначає генералізоване стабільне позитивне

ставлення індивіда до власних навичок, умінь і здатностей, що проявляється у соціальних ситуаціях, які стосуються індивіда і передбачають його особисту участь. Дослідник наголошує, що характер когнітивно-емоційних процесів, на відміну від інших характеристик поведінки, значно менше піддається впливу соціального середовища і тому може служити більш надійною ознакою впевненості [5].

У. Пфінгстен відзначав, що значну роль у невпевненості можуть відігравати процесуальні характеристики когнітивних процесів [цит. за 5]. Для позначення когнітивної невпевненості він запропонував поняття «когнітивна безпомічність». На думку вченого, невпевненість пов'язана не тільки з негативними оцінками та сприйняттям, а ще й з несистематичним суперечним характером когнітивних процесів. У. Пфінгстен висунув припущення про те, що невпевненість викликається не змістом, а розсіюванням когнітивних процесів: нездатність до однозначного сприйняття й інтерпретації подій приводить до підвищеної тривожності та нездатності проявляти послідовні дії.

Отже, на думку багатьох учених, більш упевнені в собі люди з високою когнітивною складністю краще поведуться в ситуаціях, що вимагають упевненості, й дають менше негативних самовербалізацій.

В основу нашого дослідження було покладено гіпотезу про те, що одним з головних компонентів феномена впевненості в собі є позитивне ставлення індивіда до власних навичок, умінь і здатностей, що проявляється в ситуаціях спілкування; існує взаємозв'язок між когнітивними стилями мислення й показниками впевненості, і цей зв'язок має статеву специфіку.

Для перевірки гіпотези в роботі використовувалися наступні методи дослідження:

- бесіда й спостереження;
- опитування з використанням методик самооефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема, тесту невпевненості Р. Ульріха й Р. Ульріх; тесту О. Алексєєва й Л. Громової «Індивідуальні стилі мислення, методики Готтшальдта «Замасковані фігури».

У дослідженні брали участь 56 молодих осіб (20 чоловіків і 36 жінок) віком від 22 до 30 років. Усі учасники дослідження були студентами психологічного факультету стаціонарного та заочного відділень Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Нижче подається аналіз і інтерпретація отриманих результатів дослідження.

Дослідження феномена впевненості у молоді за методикою В.Г. Ромека виявило перевагу показників середнього рівня та відсутність статевих відмінностей у розподілі високих і низьких показників. Більшість досліджуваних високо оцінювали власні поведінкові здібності у будь-яких ситуаціях, вказували на власні позитивні очікування наслідків своєї поведінки, позитивно оцінювали себе та власну ефективність (див. табл. 1).

Таблиця 1

Показники впевненості у собі у жінок і чоловіків (%)

Рівень впевненості	Упевненість у собі			Соціальна сміливість			Ініціатива у соціальних контактах		
	Чол.	Жінк.	ϕ	Чол.	Жінк.	ϕ	Чол.	Жінк.	ϕ
низький	15	20	0,47	10	14	0,44	5	5	0
середній	70	69	0,08	80	72	0,67	85	81	0,38
високий	15	11	0,43	10	14	0,44	10	14	0,44

Вивчення рівня загальної самоефективності за методикою Шварцера-Єрусалема-Ромека також дозволило зробити висновок про більшість серед досліджуваних тих, хто відзначав в себе «життєвий підйомом», високий ступінь стресостійкості, оптимізм. На відміну від показників попередньої методики, нами були зафіксовані статеві відмінності у відсотковій представленості показників ($p \leq 0,05$) (див. табл. 2). На відміну від жінок, значно більше чоловіків відзначали в себе і песимістичний настрій (25% у чоловіків, 8% у жінок), і впевненість у власних досягненнях (10% у чоловіків, 5,7% у жінок). Це, у свою чергу, вплинуло на середні показники, отримані в групах. У цілому, за даним параметром показники чоловіків дещо перевищували аналогічні результати у жінок (у чоловіків $30,67 \pm 4,97$; у жінок $29,5 \pm 4,54$). Зазначимо, що низькі показники самоефективності найчастіше зустрічалися у тих досліджуваних, у яких спостерігалися середні та низькі результати за всіма шкалами попередньої методики («впевненість у собі», «соціальна сміливість», «ініціатива у соціальних контактах»).

Таблиця 2

Показники самоефективності у жінок і чоловіків (%)

Рівень самоефективності	Жінки ($29,5 \pm 4,54$)	Чоловіки ($30,6 \pm 4,97$)	ϕ
низький	8,00	25,00	1,69*
середній	86,00	65,00	1,79*
високий	5,70	10,00	0,58

Примітка: * – $p \leq 0,05$.

Проведений нами кореляційний аналіз дозволив розширити отримані результати (див. табл. 3).

Таблиця 3

Кореляційна матриця показників самоефективності та складових упевненої поведінки

Самоефективність	Упевненість у собі	Соціальна сміливість	Ініціатива у соціальних контактах
об'єднана вибірка	0,42***	0,16	0,09
жінки	0,24	0,04	-0,11
чоловіки	0,66**	0,32	0,33

Примітка: ** – $p \leq 0,01$; *** – $p \leq 0,001$

Кореляційний аналіз показників самоефективності та складових упевненості в собі, що був проведений на результатах об'єднаної вибірки, показав більшість студентів, які пов'язували власну самоефективність з феноменом упевненості в собі, але не з проявом сміливості та ініціативи у соціальних контактах. Такий же слабкий зв'язок між зазначеними шкалами спостерігався й у жінок. Крім цього, цей зв'язок набув негативної спрямованості. Обсяг вибірки був не дуже великим, але можна припустити, що високі досягнення й соціальна інтеграція у дівчат не залежать від почуття впевненості в собі. Негативний напрямок отриманого зв'язку може також вказувати на наявність незначного рівня вираженості у дівчат ситуативної тривожності, сором'язливості й песимізму, страхів, що стосуються міжособистісних ситуацій і комунікацій (страх критики, страх опинитися в центрі уваги, страх видатися неповноцінним, страх висувати претензії або не зуміти відмовити у вимозі, страх не зуміти сказати «ні»). У чоловіків показники кореляцій самоефективності зі складовими впевненості характеризувалися більш високими значеннями і позитивною спрямованістю, що вказує на більшу залежність цих утворень між собою, ніж у вибірці жінок. Отримані нами результати не зовсім співвідносяться з даними, що є в літературі, за якими феномен впевненості в собі завжди позитивно корелює з оцінкою самоефективності і не залежить від статі досліджуваних.

У нашому дослідженні ми також намагалися вивчити зв'язки між показниками феномена впевненості в собі та когнітивними стилями мислення, а також визначити статеві особливості цих зв'язків.

Результати, отримані за методикою О. Алексєєва та Л. Громової, ми аналізували як у цілому за вибіркою, так і окремо по групах за статевою ознакою. Взагалі, найпопулярнішим когні-

тивним стилем мислення у досліджуваних нашої вибірки виявився реалістичний стиль (30,35%). Другу сходинку рейтингу посів прагматичний стиль (28,8%), а найменшим відсотковим показником представлений ідеалістичний стиль (7,14%).

Отже, у більшості досліджуваних об'єднаної вибірки стиль мислення орієнтований на визнання фактів (реалістичний стиль): для них реальним є те, що можна безпосередньо відчувати, побачити або почути і т. ін. Менше були представлені досліджувані, у яких спостерігалась перевага прагматичного стилю, що характеризується когнітивною гнучкістю, адаптованістю, прагненням швидко отримати кінцевий результат або практичний виграш, використовуючи на власну користь обставини та інформацію, що є легкодоступною. Останні позиції за ступенем переваг були надані ідеалістичному стилю, що характеризується інтуїтивністю, суб'єктивністю, емоційністю, збільшеним інтересом до людських цінностей, моральних проблем.

Аналіз статевих особливостей у розподілі показників переважаючих когнітивних стилів показав, що серед чоловіків частіше зустрічалися ті, у кого визначався прагматичний (40%) та реалістичний стилі (35%). У жінок спостерігався майже рівномірний розподіл випадків надання переваги певному когнітивному стилю: реалістичному стилю – 27,8%, прагматичному та синтетичному – 22,2%, аналітичному – 19,4% та ідеалістичному – 8,33%.

Застосування параметричного критерію ϕ -Фішера дозволило нам визначити статеві відмінності у перевагах когнітивного стилю (див. табл. 4): чоловіки, порівняно з жінками, більшою мірою показали прихильність до прояву прагматичного стилю ($p \leq 0,1$), жінки – аналітичного стилю ($p \leq 0,05$).

Таблиця 4

Показники відсоткового співвідношення юнаків і дівчат з певним переважаючим стилем когнітивного мислення

Стилі мислення	Чоловіки (20 ос.)	Жінки (36%)	ϕ
Синтетичний	15%	22,2%	0,67
Ідеалістичний	5%	8,3%	0,48
Прагматичний	40%	22,2%	1,39'
Аналітичний	5%	19,4%	1,65*
Реалістичний	35%	27,8%	0,56

Примітка: ' – $p \leq 0,1$; * – $p \leq 0,05$.

Отже, результати проведеної методики показали, що майже половина чоловіків при розв'язанні проблемних ситуацій до-

тримувалася прагматичної стратегії – націленості на отримання швидкого позитивного результату, дії за обставинами і прояву гнучкості та винахідливості. Жінки, порівняно із чоловіками, не надавали очевидних переваг конкретному зі стилів, проте, серед них виявилось значно більше тих, хто звертався до застосування систематичного та всебічного аналізу проблеми, до її логічного, методичного та ретельного способу розв'язання (аналітичний стиль).

При вивченні особливостей мисленнєвої діяльності досліджуваних, нас також цікавили їх показники ступеня свободи від зовнішнього фактора під час зустрічі з проблемою. Дане завдання ми вирішували за допомогою методики Готтшальдта «Приховані фігури». Аналіз емпіричних даних показав, що в цілому для вибірки характерний полінезалежний тип сприйняття. 84% досліджуваних отримали показники, що перевищують нормативний 2,5. Отже, більшість молодих осіб нашої вибірки здатна проявляти високий рівень самостійності під час вибору засобів для досягнення мети. За статевою ознакою емпіричні дані отримали наступний розподіл (див. табл. 5)

Таблиця 5

**Відсоткове співвідношення показників полезалежності/
полнезалежності у жінок і чоловіків**

Типи сприйняття	чоловіки	жінки	ϕ
полізалежність	15%	16,7%	0,17
полінезалежність	85%	83,3%	0,17

Як бачимо з таблиці, приналежність до певної статі не впливає на кінцевий результат ПЗ/ПНЗ. Більшість і жінок, і чоловіків в однаковій мірі здатна сприймати дійсність структуровано, аналітично; вони легко й точно можуть відокремлювати деталь (проблему) з цілісної просторової ситуації.

Кореляційний аналіз між показниками впевненості в собі та особливостями стильових характеристик когнітивних процесів виявив певні статеві відмінності (див. табл. 6 і 7). У жінок високі показники впевненості в собі позитивно корелювали з такими стилями когнітивного мислення, як «синтетичний» ($r=0,31$), «реалістичний» ($r=0,46$) та негативно – з «ідеалістичним» ($r=-0,52$). Отримані результати дозволяють говорити про те, що впевненість жінок пов'язана зі сформованістю у них установки на адекватне розв'язання будь-якої проблеми або на виправлення ситуації (реалістичний стиль) і зростає тоді, коли є можливість проявити себе у створенні чогось нового та оригінального, комбінувати

протилежні погляди, ідеї, здійснювати уявні експерименти (характеристики синтетичного стилю). Характеристики ж ідеалістичного стилю виявилися неузгодженими або негативно обумовлюючими рівень упевненості: підвищений інтерес до людських цінностей, прагнення всьому знайти виправдання негативно відображаються на формуванні феномена впевненості ($r=-0,52$).

Високі показники соціальної сміливості дівчат у більшості своїй позитивно пов'язувалися з високими показниками прагматичного ($r=0,39$) та реалістичного стилів ($r=0,38$), та негативно – з показниками аналітичного стилю ($r=-0,57$). Іншими словами, соціальна боязкість пов'язувалась з обмеженим особистісним досвідом, невмінням гнучко реагувати у будь-яких ситуаціях та зі страхом або небажанням щось виправляти для досягнення певного результату. Зрозуміло, що аналітичний стиль мислення, який припускає ретельний аналіз проблемної ситуації (свідомий рівень), не співвідносився з високими показниками соціальної сміливості, пов'язаної переважно з емоційними процесами (на підсвідомому рівні), що супроводжують вибір тієї чи іншої альтернативи власної поведінки.

Рівень прояву ініціативи жінками у соціальних контактах тісно пов'язувався з показниками ідеалістичного ($r= 0,41$), прагматичного ($r= 0,44$) та реалістичного стилів ($r= 0,61$). Дані кореляційної матриці вказують на те, що активність жінок прямо залежить від їхньої здатності проявляти підвищену зацікавленість потребами інших, розширювати межі особистісного досвіду та прагнути адекватно розв'язувати проблемні ситуації.

Таблиця 6

Кореляційна матриця показників, отриманих на вибірці жінок

Стилі когнітивного мислення	Упевненість		
	Упевненість у собі	Соціальна сміливість	Ініціатива в контактах
синтетичний	0,32*	0,05	0,24
ідеалістичний	-0,52***	-0,15	0,41*
прагматичний	-0,05	0,39*	0,44**
аналітичний	-0,14	-0,57***	0,11
реалістичний	0,46**	0,38*	0,61***
ПЗ/ПНЗ	0,20	0,23	0,27

Примітка: * - $p \leq 0,05$; ** – $p \leq 0,01$; *** – $p \leq 0,001$.

Слід зазначити, що всі показники упевненості жінок позитивно корелювали з показникам полінезалежності (див табл. 6). Усі коефіцієнти кореляцій мали позитивну спрямованість, але

за силою зв'язку вони дещо поступалися. Отже, рівень розвитку впевненості у дівчат прямо пов'язаний з їхнім умінням самостійно досягати поставлених цілей, орієнтуватися на власний досвід і знання, а не на зовнішні параметри ситуації, «бачити» проблему поза межами даних ситуацій.

Наступним кроком нашої дослідницької роботи було вивчення кореляцій між показниками впевненості, когнітивних стилів та полінезалежності, що були отримані на вибірці чоловіків (див. табл. 7). Зазначимо, що в наведеній нижче таблиці відображаються тільки показники значних кореляцій. Нами було виявлено, що, на відміну від жінок, кореляції показників чоловіків відрізнялися спрямованістю. Усі показники впевненості на значному рівні негативно корелювали з синтетичним стилем когнітивного мислення. Можна припустити, що теоретизований стиль мислення, здатність до конструювання «еклектичних» концепцій не є притаманними для чоловіків даної вибірки. Почуття впевненості жодним чином не узгоджується з бажанням створювати щось нове на базі розрізнених і протилежних ідей.

Таблиця 7

Кореляційна матриця показників, отриманих на вибірці чоловіків

Стилі когнітивного мислення	Упевненість		
	Упевненість у собі	Соціальна сміливість	Ініціатива в контактах
синтетичний	-0,36	-0,88***	-0,57**
прагматичний	0,14	0,52*	0,57**
реалістичний	0,23	-0,30	-0,31
ПЗ/ПНЗ	0,06	0,27	0,35

Примітка: *- $p \leq 0,05$; ** – $p \leq 0,01$; *** – $p \leq 0,001$.

Показники соціальної сміливості й ініціативи в контактах, як і у жінок, пов'язувалися з показниками прагматичного стилю мислення (відповідно, $r=0,52$; $r=0,57$). Отже, соціальна сміливість й ініціатива чоловіків обумовлена прагненням швидко і безпроблемно досягати бажаного результату, проявляючи гнучку поведінку та високу адаптованість; їх активність пов'язувалася з умінням нестандартно й успішно вирішувати будь-яку ситуацію, використовуючи на власну користь зовнішні обставини (прагматичний стиль мислення).

Кореляції упевненості з показниками полінезалежності, як і в жінок, також мали позитивну спрямованість. Іншими слова-

ми, якщо про зв'язок упевненості з переважаючими когнітивними стилями можна говорити у контексті статевої особливості, то про кореляції з показниками полінезалежності – поза статтю.

Отже, аналіз емпіричних даних показав, що психологічні особливості феномена впевненості в собі, який ми досліджували у молоді, мають статевої особливості. У цілому показники впевненості і жінок і чоловіків відповідали середньому та високому рівням вираженості, що вказувало на їх здатність до прояву високої соціальної активності і вміння відстоювати свої позиції та ідеї. Статевої особливості впевненої поведінки проявили себе у зв'язку з оцінками власної ефективності та особливостями стильових характеристик когнітивних процесів. Нами було виявлено, що у чоловіків впевненість позитивно і на значимому рівні пов'язувалася з показниками самоефективності, тоді як у жінок такої залежності між зазначеними утвореннями ми не спостерігали. Отримані нами результати не відповідали даним, що є в науковій літературі, за якими феномен впевненості в собі завжди позитивно корелює з оцінкою самоефективності й не залежить від статі досліджуваних.

Статевої відмінності у перевагах до когнітивних стилів виявили себе в тому, що чоловіки більшою мірою відзначали власну прихильність до прагматичного стилю ($p \leq 0,1$), жінки – до аналітичного стилю ($p \leq 0,05$).

Упевненість жінок, перш за все, пов'язувалася із синтетичним та реалістичним стилями. Показники ідеалістичного когнітивного стилю, основними характеристиками якого є підвищений інтерес до моральних цінностей та норм, не узгоджувався з упевненістю. Вираженість показників даного стилю передусім пов'язувалася із проявами ініціативи в контактах. Отримані дані узгоджуються з гендерними нормативами, за якими жінці притаманно проявляти емоційність, турботливість, емпатійність, що дозволяє їй почувати себе впевненою людиною.

У чоловіків, на відміну від жінок, всі компоненти впевненості негативно корелювали з синтетичним стилем мислення, що проявило себе у відсутності готовності до застосування еkleктичного підходу під час розв'язання будь-яких проблем або до створення чогось нового. Соціальна активність і ініціативність, як і у жінок, пов'язувалися з гнучкою поведінкою та високим рівнем адаптивності до різних ситуацій, умінням нестандартно й успішно вирішувати будь-які проблеми, використовуючи на власну користь зовнішні обставини.

Отримані нами результати емпіричного й теоретичного дослідження феномена впевненості можуть виступати підґрунтям

для формулювання низки рекомендацій для чоловіків і жінок по вихованню в них впевненості або корекції невпевненості. Подальше дослідження психологічних особливостей феномена впевненості ми плануємо продовжити в межах гендерного підходу: дослідити взаємозв'язок гендерних характеристик чоловіків і жінок з проявами упевненої поведінки, зміст уявлень жінок і чоловіків про наслідки впевненої поведінки і впливу умов оточення на їхній характер.

Список використаних джерел

1. Альберти Р.Е. Умейте постоять за себя. Ключ к уверенному поведению / Р.Е. Альберти, М.Л. Эммонс. – Электронный ресурс. – Режим доступа: [http://www.romek.ru/alb\[1\].htm](http://www.romek.ru/alb[1].htm)
2. Аннекен Г. Тренинг уверенности и контакта в группе / Г. Аннекен, Л. Эхельмайер, Е. Кесслер. – Ростов-на-Дону. – 1993.
3. Головина Е.В. Категория «уверенность в себе» как когнитивный конструкт личности / Е.В. Головина // Исследования по когнитивной психологии / Под ред. Е.А. Сергиенко. – М: Изд-во «Институт психологии РАН», 2004. – С. 160-187.
4. Ромек В.Г. Понятие уверенности в себе в современной социальной психологии / В.Г. Ромек // Психологический вестник. Выпуск 1. Часть 2. – Ростов-на-Дону: Изд-во РГУ, 1996. – С. 132-146.
5. Ромек В.Г. Уверенность в себе как социально-психологическая характеристика личности: Автореф. дис. канд. психол. наук. – Ростов на Дону, 1997. – 29 с. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/uverennost-v-sebe-kak-sotsialno-psikhologicheskaya-kharakteristika-lichnosti>
6. Скотникова И.Г. Проблема уверенности: история и современное состояние / И.Г. Скотникова // Психологический журнал. – 2002. – № 1. – С. 52-60.

The article provides information on the theoretical and experimental study of the phenomenon of self-confidence of youth. The subject of interest were gender-confidence in relation to self-efficacy and performance features stylistic characteristics of cognitive processes. The results of empirical and theoretical study of the phenomenon of confidence can serve as a basis for the formulation of a number of recommendations for men and women to educate them in confidence or correction of uncertainty.

Keywords: the phenomenon of confidence, social boldness, initiative in social contact, samoeфективnit, cognitive style.

Отримано: 18.09.2012 р.